

DOMOVINA

Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krone. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poština, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Nabočina se pošilja upravnistvu, plačuje se **vneprej**.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsa, kokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Bosna.

Bosna je danes edina dežela na Balkanu, katera ima absolutistiško vlado, zato ni čuda, da se javna pozornost čedalje bolj obrača na to deželo in da stoji na dnevnem redu vprašanje: Kaj bode z Bosno? S tem vprašanjem se bodo sigurno pečale tudi bodoče delegacije in smemo se pač nadjati, da so bodo pečale s sedanjostjo in prihodnostjo temeljitejše nego so se po navadi.

Zdi se, da vlada to pričakuje zato že sedaj pripravlja tla, da bi bila debata o Bosni kolikor mogoče gladka in da bi ne šla pregloboko. Državni finančni minister baron Burian, „guverner“ v okupiranih deželah, se je podvzval, kaj ko so se začela raznašati poročila o ustavnem prevratu na Turškem, da bi s sladkimi besedami in obljubami potolažil javno mnenje. Dejal je, da treba dogodke na Turškem in njih možni učinek na Bosno in Hercegovino pač resno presojati, da pa ni povoda se plašiti. „Naša uprava je napredna in izvaja program, ki ga je razvila v delegacijah in na katerega koncu stoji osnivanje deželnega zbora. Ta stvar je prebivalstvu znana ter zadostuje njegovim potrebam...“ Tudi v zadnji skupni seji ministrov se je razpravljalo o Bosni; kaj je bilo določeno, sicer ni znano, poročila vladnih listov o Bosni so bila pa kar v najbolj rožnatih barvah: vlada namerava dati vsem veroizpovedanjem autonomijo ter je pripravljena izpolniti tudi vrsto drugih zahtev prebivalstva; prebivalstvo, je sicer zadovoljno s sedanjo upravo, o njega hvaležnosti pričajo navdušene lojalne izjave o priliki cesarjevega rojstva; *) kljub temu pa treba, kakor je sam minister Burian v svojem telegramu listu „Zeit“ povedal, trezno in previdno presojati razmere — v dokaz je „velikanska zarota“, v katere preganjanju razvija posebno bosanska vlada največjo gorečnost.

Da se kaže bosanska vlada pripravljena k reformam, je sicer lepo, toda človek kaj težko verjame, da je ta pripravljenost odkritosrčna, ker se je pokazala še le pod pritiskom vnanjih dogodkov. Ljudstvo bosanski vladi tem manj verjame, ker je dobivalo tudi v preteklosti neštevilno obljub, katerih se ni niti jedna izpolnila. Delegacije bi postopale naravnost brezvestno, ako bi nujne ne zahtevale mnogo radikalnejših reform, in ako bi se dale potolažiti z obljubo, da vlada namerava uvesti v Bosni parlamentarno ustavo. Naj pove, kedaj in kako? Minister Burian stavi parlament na konec svojega reformnega načrta, kakor nekaj

cilj in vrhunec reforme. Mogoče, da ima minister res dobro voljo, njegov načrt je pa pogrešen: uvedba vstavnih razmer in hkratu z njimi tudi osnivanje parlamenta za Bosno in Hercegovino ne more biti konec, pač pa začetek reform in se ne da več odkladati.

Nedavno je potoval soc. dem. poslanec Nemec po Bosni in Hercegovini in je opisal utise in skušnje pridobljene na tem potovanju v „Pravu lidu“. Posl. Nemec slika bosanske razmere popolnoma tako, kakor vsi dobri in nepristranski opazovalci pred njim. Razmere v Bosni so take, da naravnost vpijejo po reformi, te pa ni mogoče drugače izvesti, kakor da se priloži sekiro h korenu, iz katerega rastejo vse nadloge, vse zlo in vsi nedostatki pod katerimi trpijo obe deželi. Glavni koren tega zla je vladni sistem, sistem neodgovornega birokratskega absolutizma. Pravim, neodgovornega, ker ne more noben pameten človek smatrati najvišjo kontrolo, katero izvršujejo delegacije nad bosansko upravo za resno in zadostno kontrolo, posebno če se pomisli, kako so delegacije dosedaj to izvrševale.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Domače dežele.

Veliko pozornost vzbuja v celi državi afera, ki je navstala med gosp. Kestrankom, ravnateljem vitkoviških železaren in upravno komisijo skupnega vodovoda za praško mesto. Stvar je na kratko ta. Za Prago in sosedna mesta Kralj. Vinogradi, Žižkov in Smichov, Višegrad in Karlin, se namerava zgraditi skupni vodovod. Načrti so gotovi, mesta pa še niso jedina, ali naj se sezida en vodovod za vsa mesta, ali pa dva. Kralj. Vinogradi, Žižkov in Smichov so odločno zahtevali dva vodovoda, enega za ta tri mesta, drugega za Prago in druga mesta. Vkljub temu je bil razpisan konkurz za dobavljanje cevi iz litega železa za skupen vodovod. Oglasila sta se dva oferenta in sicer češko-nemške kartelirane železarne in rancoska firma Pont & Mousson. Razlika v ceni ni bila velika, zato je pa baje francoski izdelek kvalitativno visoko nad nemškim; vrhu tega so te firme največje in najzagrizenejše germanizatorke čeških občin in otrok svojih čeških delavcev in uslužbencev. Naročilo praških mest znaša nad tri milijone kron, zato se je zahtevalo, naj bi praška mesta dala nalog bodisi naračnost Francozom ali pa Nemcem samo pod tem pogojem, da opuste v bodoče svoje germanizatorično delovanje. Diskusija se je vlekla dolgo in zdelo se je, da bodo zmagali zagovorniki stališča, da naj se da naročilo

domači, čeprav nemški firmi, z utemeljitvijo, da se s tem vkljub vsemu vendar podpira češke delavce in uslužbence, ki imajo zaslužek pri teh nemških podjetjih. Predno je potekel rok konkurza, je objavil ravnatelj nemških železaren Kestranek v „Prager Tagblattu“ članek, v katerem pravi, da je bil ves ta boj za in proti nemški firmi samo pesek v oči, da se tu ni šlo za narodne in delavske interese, ampak za to, ali bi bil nemški kartel pripravljen plačati nekemu praškemu mestnemu odborniku provizije, katere je zahteval, trdeč, da so člani upravne komisije vodovoda tudi kartelirani, da pa ima on nanje toliko vpliva, da se bodo njemu na ljubo odločili za nemški kartel, ako mu ta zagotovi zahtevano provizijo. Tega zagotovila mu niso dali in zato prepušča Kestranek vsakemu, naj sam presodi, kaki motivi so bili in bodo merodajni za oddajo tega ogromnega naročila. Skupna komisija bi bila morala z ozirom na Kestrankovo izjavo in z ozirom na to, da so prej imenovana tri mesta odločno zahtevala, naj se zgradi dva posebna vodovoda, odložiti svoj mandat, dokler sodna preiskava ne dokaže, koliko resnice je na Kestrankovi obdolžitvi — in tudi potem še enkrat vzeti v pretres vprašanje o enem skupnem, ali o dveh vodovodih. Mesto tega je komisija odločila, da se da naročilo Francozom, Kestranka pa poziva, naj svojo obtožbo točno formulira. Kestranek bo odgovoril v listih. Iz vsega pa vtegne nastati velik proces, v katerem se pokaže morda velik kos korupčnosti v upravi glavnega mesta češkega.

Dne 26. t. m. je bil v Kromerizu shod čeških kmetskih občin na Moravskem. Ob tej priliki se je pokazalo, da so županske organizacije izborna institucija in da so se na Moravskem v kulturnem, gospodarskem in narodnem obziru skazale kot dobro sredstvo za pospeševanje občnega blagostanja. Razprave na tem shodu so bile zelo zanimive in za nas Slovence posebno poučne. Iz sprejete resolucije navajam samo glavne točke: 1. proglašja se občinski volilni red za zastarel in zahteva se, naj deželni zbor čim prej izdela nov volilni red, odgovarjajoč našim potrebam in duhu časa. 2. Zahteva se obvezna revizija občinskega gospodarstva potom deželnih uradnikov in na deželne stroške, nadalje uvedbo samopravnih kurzov po celi deželi na deželne stroške. 3. Saniranje občinskih financ. 4. Razširjenje in utrjenje organizacije čeških občin in sistematičnega, smotrenega dela na polju samouprave.

O novi trgovinski pogodbi s Srbijo je izšla posebna brošura, katera dokazuje, da pomeni ta pogodba popolno zmago agrarcev. Carinske postavke na srbske pridelke so vse zvišane, carina

na pšenico, ječmen, koruzo in oves je po novi 4 do 5 krat višja nego po prejšnji pogodbi in je uvoz žita iz Srbije čisto nemogoč. Veterinarske pogodbe s Srbijo nismo sklenili, žive govedi in svinj se ne bode smelo uvažati, pač pa bode dovoljen uvoz 35 tisoč zaklanih goved in 70 tisoč zaklanih prešičev na leto, to pa samo v plombiranih vagonih, namenjenih naravnost v večja industrijska mesta (na Štajerskem samo v Gradec, na Primorskem samo v Trst) in tudi to po izvršenem pregledu mesa po avstrijskih živinozdravnikih. Tako je torej tudi ta vsestranski omejen uvoz odvisen od uradnega dovoljenja avstrijskih sanitarnih uradov. V letih 1901 — 1905 se je zaklalo v Avstriji povprek po 2,185.787 goved in po 4,226.527 prašičev; srbski uvoz ne znaša torej niti eno stotinko te potrebe. In vendar so nemški veleposestniki in njim na ljubo tudi naši klerikalci zagnali tak trušč, kakor bi bili vsled te pogodbe popolnoma uničeni. Pri tem gospodje niso pomislili na dejstvo, da so domači industrijski kraji prvi in glavni odjemalci domačih poljedelskih pridelkov in da ako škodujejo domači industriji, škodujejo indirektno sami sebi.

Kakor znano se vrši dne 20. sept. velika ljudska slavnost v prid Sokolskemu domu v Celju. Ker bo to veselica v velikem obsegu, je treba, da se vsa cenjena društva na Sp. Štajerskem na ta dan ozirajo in ne prirejajo 20. septembra nikakih slavnosti. Ponosna stavba „Sokolskega doma“ je že pod streho, nam vsem v veselje nasprotnikom v jezo. Bolj kot kedaj prej je potrebno, da društvo „Sokolski dom“ tudi gmotno podpremo, da se stavba lahko nadaljuje. Zatorej smo prepričani, da bo 20. sept. vsak Slovenec, kateremu je na srcu razvoj sokolske in slovenske stvari v Celju, prihitel med nas in nastako gmotno podprl.

Štajerske novice.

— Prihodnja vaja mešanega zbora za veliko ljudsko slavnost v septembru se vrši v sredo 2. sept. ob 8. uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma. Vse cenjene gg. pevke in pevci se uljudno pozivljajo, da se vaje sigurno vdeležijo.

— Seja veseličnega odseka za ljudsko slavnost v septembru se vrši danes 31. t. m. ob 8. uri zvečer v knjižnici narodne čitalnice v Narodnem domu. Potrebno je, da pridejo člani polnoštevilno.

*) o govoru serajevskega podžupana nekdanjega pravaša in Velikohrvata dr. Mandića smo poročali v političnem pregledu štev. 96 „Domovine“.

— **Vrtni koncert** „Celjske narodne godbe“, v „Narodnem domu“ se je včeraj povoljno obnesel. Godba je igrala prav pridno in dovršeno pod vodstvom kapelnika g. Koruna. Ker je godba dobila sedaj precej izbornih novih moči, bi želeli, da bi prirejela večkrat koncerte ter tako nudila celjskim Slovencem užitek.

— **Od Novecerkve pri Celju.** Tukaj že pridno delamo priprave za ustanovno slavnost naše slovenske požarne brambe. Društva, katerim smo poslali vabila, prosimo, da se prav kmalu odzovejo in naznanijo svojo udeležbo, da se bomo vedeli ravnati.

— **Naši nemški ligvorljanci.** Zadnja „Vahtariča“ je prinesla notico, v kateri trdi, da „Domovina“ pozivlja Slovence na boj na nož proti Nemcem in pravi, da je ta poziv že rodil sad, kajti na Bregu so baje neki slovenski „Ladislubusi“ grozili neki nemški rodbidi, da jo pokoljejo. To je ligvorjanstvo, kakeršno cvete v klerikalnih listih. Notica, v kateri smo rabili frazo: ako hočejo celjski Nemci boj na nož, naj ga imajo: mi ne bomo na škodi, govori o lažljivih in zavitih poročilih „Vahtarice“ o gospodarstvu v Južnoštajerski hranilnici — in samo o tem, ter velja kakor vsak analfabet lahko razume samo o boju na gospodarskem polju! „Vahtaričini“ ligvorjanci pa ne morejo shajati brez zavijanja in pačenja. Heil die deutsche 'Treu' und Ehrlichkeit!

— **Ljudska slavnost v Konjicah** v proslavo petindvajsetletnice obstoja slov. posojilnice je včeraj lepo uspela. Prišlo je zlasti prav mnogo tujcev — nekateri so opravičeno trdili, da je zastopana cela Sp. Štajerska. 25 letnico ravnateljstva g. Šepica je proslavil s primernim lepim govorom gosp. dr. Rudolf; slavnosten govor, prepleten z mnogimi narodno-gospodarskimi nasveti pa je imel g. dr. A. Božič iz Celja. Žel je burno pritrjevanje. Za umetniški užitek sta skrbela: Konjiško pevsko društvo in celjska Narodna godba pod osebnim vodstvom kapelnika gosp. Koruna. Konjiško pevsko društvo je pod vodstvom g. B. Serajnika zapelo nekaj krasnih pesmi („Nazaj v planinski raj“, „Žalost“ (Pirnat) in „Konjiške narodne“.) Konjiške narodne so morali dvakrat ponoviti. Navzočega je bilo precej ljudstva, vrt je bil docela zaseden. Slavnost je imela splošno domač, prisrčen značaj in je bila docela dostojna jubileja 25 letnice tako važnega zavoda kakor je konjiška posojilnica.

— **Iz Zgornje Polskave.** Pri nas se vrše velikanske priprave za veliko ljudsko slavnost dne 6. septembra pri g. Hermanu. Na vspehu je godba, dijaška burka, petje, raznovrstne znamenitosti tujih dežel kakor menažarija itd. Vsi, ki so obiskali lani prvo prireditev na Zgornji Polskavi, imajo še v sladkem spominu vesele urice, ki so jih preživeli v naši sredini. Letos pa vas hočemo iznenaditi in zadovoljiti še v večji meri. Na svidenje tedaj! Vabi vljudno odbor.

— **Siczynski pred kasacijskim sodiščem.** Pojutrišnjem, v sredo, bo kasacijsko sodišče na Dunaju razpravljalo o smrtni obsodbi, katero je izreklo lvovsko porotno sodišče dne 30. jun. nad akademikom Syczynskim, morilecem gališkega namestnika Potočkega. Sodišče prve instance je predlagalo pomilostčenje.

— **43 protestnih shodov** proti uveljavljanju trgovinske pogodbe s Srbijo so imeli včeraj napredni nemški kmetje po Srednjem in Zgornjem Štajerskem.

— **Z „bando“** zmerjajo graški soc. demokratje v „Arbeiterw.“ kmečko ljudstvo. Mislili smo doslej, da je

„bando“ priljubljen izraz klerikalcev, kadar govore o naprednjakih; kakor je videti, tudi socialisti ne zaostajajo v zmerjanju za svojimi „črnimi“ nasprotniki.

— **Štajersko sadjarsko društvo** (se razume, da nemško) priredi pod protektoratom deželnega odbornika grofa Attemsa od 5. do 11. oktobra na Dunaju sadjarsko razstavo. K razstavi je pripuščeno le fino namizno sadje. Kdor se za to zanima, naj se zgleda do 5. sept. v društveni pisarni (Gradec, Sporgasse 11).

— **Toča** je minulo sredo razsajala v slovenjgraški okoliici. Veliko škode je v občinah Št. Jedert, Golovabuka in Pameče zlasti na sadnem drevju in na ajdi. Naj bi se škoda takoj prečnila in storil g. drž. poslanec Ježovnik potrebne korake pri viadi.

— **Iz Št. Janža na Drav. polju.** Tukaj je naplavila Drava utopljenko, gospo Kaspar, soprogo rudniškega ravaa. elja iz Celovca. Odpeljala se je z doma z izgovorom, da se pelje v Gradec, a je v Dravo skočila. Vzrok je neznan.

— **Nesreča na železnici.** Poročali smo, da se je na progi Zidanmost—Zagreb ponesrečil nek vlakovodja. Ponesrečil pa se je sprevodnik Ozvaldič, oče štirih otrok. Na mostu pri Zaprešiču je padel Ozvaldič s stopnjic pri železn. vozu, ker se je zadel ob železen steber pri mostu. Prišel je pod kolesa, katera so mu obe nogi odtrgala. Za nekaj časa je zdihnil.

— **Ceno vino.** V goriški okolici je še toliko lanskega vina, da ga prodajajo celo krčmarji po 40 vin. liter. Ker so letos vinogradi zelo obrodili, se boje gospodarske krize pri vinorejcih. — V severni Italiji pa je baje toliko vina, da človek gre v gostilno, plača za prvo uro 10 vin., in za vsako nadaljno 5 vin. ter lahko pije kolikor hoče.

— **Gasilno društvo v Št. Petru v Sav. dolini** vabi na jubilejno slavnost o priliki 60 letnega vladanja Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. in 25 letnice društvenega obstanka, ki se vrši v nedeljo, dne 6. septembra 1908 v Št. Petru v Savinski dolini na vrtu pri novi pošti. Slavnostni spored: 1. Pozdrav došlih gostov. 2. Slavnostni govor. 3. Venčanje cesarjeve podobe. Med posameznimi točkami svira godba, nastopijo pevci in narodna društva. Po sporedu prosta zabava, srečolov itd. — Začetek točno ob 3. uri popoldne. Vstopnina 20 vin. za osebo. V slučaju neugodnega vremena se preloži veselica na praznik, dne 8. sept. t. l.

— **Zgubljen akt.** „Slov. Narod“ se poroča iz dobro poučene strani, da se je akt, tičoč se stavbe slov. ljudske šole — zgubil. Navajeni smo sicer marsičesa pri tej vzorni namestnji, a kaj tacega pa se doslej še vendar ni zgodilo! Upamo, da se bodo prizadeti krogi vendar zdramili in namestnji odločno povedali svoje mnenje o „izgubljenem“ aktu.

— **Graški trgovci** so pokupili velike množine gob v Ptuj.

— **Ustrelil** je v Lincolnu v Sev. Ameriki neki Litvanec Andr. Šprogerja doma iz Poljčan.

— **Nesrečen vasoalec.** Nekemu pleskarju iz Laškega trga se je minul teden potožilo po ljubici v Celju. Peljal se je na večer v Celje, a drugo jutro je na povratku doma v vagonu zaspal in se zapeljal namesto v Laški trg v Ljubljano. Ker ni imel v žepu prav nič več cvenka, je moral tam prodati suknjo in se golorok vrniti v Laški trg.

— **Ustrelil** se je v Judenburgu na Zgor. Štajerskem na grobu svoje žene tesar Tafeit.

— **Umrl** je včeraj v Laškem trgu gosp. Josip Pezdirc, uradnik Delniške pivovarne. N. v m. p.!

— **Zahvala.** Velerodni gosp. Peter Majdič, tovarnar in veletržec v Celju, blagovolil je darovati tukajšni revni šolski mladini namesto venca pokojnemu g. dr. Gustav Ipavicu vsoto 30 K. Za ta velikodušni dar izreka v imenu obdarovanih najiskrenejšo zahvalo Šolsko vodstvo v Št. Jurju ob Juž. žel.

— **Zahvala.** Velerodna gospica Marija Rüpschl pri Sv. Jurju ob J. ž. blagovolila je darovati tukajšni revni šolski mladini namesto venca pokojnemu g. dr. Gustav Ipavicu vsoto 10 kron. Za ta velikodušni dar zahvaljuje se ji najpresrečnejše

Šolsko vodstvo v Št. Jurju ob Juž. žel.

— **V Podčetrtku** in sicer v šoli se vrši v nedeljo 6. sept. ob 9. uri dopoldne ustanovni shod čebelarkega društva za kozjanski okraj. Dojdeta strokovnjaka gospoda Jurančič in Kurbus. Prijatelji čebelic, na svidenje!

— **Tatovi krompirja v Gaberju.** V petek po noči so zasačili stražniki tukajšnje podružnice družbe nočnih čuvajev na Dečkovi njivi v Gaberju tatove, kateri so nosili cele žaklje krompirja domov.

— **Odlikovanje.** Cesar je podelil voj. evidenčnemu oficijalu g. Karlu Droféniku v Slovenjgradu zlat zasluzen križec.

— **Umrl** je v Celju hišni posestnik na Grabnu, g. J. Tekavc, star 68 let.

— **Nesreča na voj. vajah.** Pri vajah gorskega topniškega polka št. 3 v vernberški okolici blizu Beljaka se je nenadoma izstrelil top in streljaj je odtrgal topničarju Kovačiču glavo.

— **Posebna župa „Südmark“ za Sp. Štajersko** se ustanovi v najkrajšem času. Vrh tega hočejo Nemci začeti v Celju boj z bogatimi denarnimi sredstvi, katere jim baje da „Südmark“ na razpolago.

— **Kaj pa to?** V „Slovencu“ čitamo, da zida rajhenburški župnik cerjak novo „lurško“ cerkev zunaj Rajhenburga le s prostovoljnimi prispevki in se priporoča za darila in podporo. Kje pa so tisti tisočaki, ki so se testamentarnim potem zapisali — Cerjak že ve, kje — za novo lurško cerkev? — Ljudstvo je to itak silno ubogo in je naravnost škandal in sramota, da se ga še skuša izžemati za cerkev. Naj dado Cerjak in tt., ti imajo dovolj denarja!

— **Davica** razsaja, kakor smo svoječasno poročali, v ptujski okolici V dveh mesecih je pomrlo blizu 40 otrok.

— **Vabilo na XXIII. redno skupščino** „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ v nedeljo dne 13. septembra 1908 v Ptuj. Spored: Zborovanje se prične ob 11. uri dopoldne v „Narodnem domu“. 1. Nagovor prvomestnika, 2. tajnikovo poročilo, 3. blagajnikovo poročilo, 4. poročilo nadzorništva, 5. volitev članov v družbino vodstvo, 6. volitev nadzorništva (5 članov), 7. Volitev razsodišča (5 članov), 8. slučajnosti.

Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani, dne 22. avg. 1908.

Dostavek: 1. Po zborovanju bo skupni obed v restavraciji „Narodnega doma“. Kuvert 2 K 50 v. Udeležencem se je zgledati do 8. septembra z naslovom: Moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda „Narodni dom“ v Ptuj. 2. Dne 12. sept. odhod iz Trsta ponoči ob 11'30, dne 13. sept. odhod iz Ljubljane zjutraj ob 4'57, dne 13. sept. odhod iz Zidanega mostu zjutraj ob 6'41, dne 13. sept. odhod iz Celja

ob 7'15 zjutraj. Prihod v Ptuj ob 9. uri 53 minut.

— **Cene živine v Gradcu, dne 27. avg.** Na sejm se je skupno priglasilo 1700 glav. Cene za vole in bike stalne, za krave padajoče. Plačevalo se je za 50 kg. žive teže: pitani voli 37—41 (izjemoma 44) napol pitani 31—34, suhi 27—30, za pitanje 27—31, debele krave 25—32, srednje 20—24, suhe 13—18, biki 22—32, mlade molzne 25—30, molzne starejše 20—24, breje 21—26 kron. Tuji kupci so pokupili 1086 glav, največ Tirolci (310 glav) in Zgornještajerci (240 glav). — V Laškem trgu se je plačevalo na Jernejevem sejma po 54—66 K za 100 kg žive teže. Na sejmu je bilo 920 glav in se je mnogo prodalo.

— **C. kr. poštnohranilnični urad na Dunaju in slovenski jezik.** Ta urad ima sicer za slovenske računometnike tiskovine v slovenskem jeziku. Vendar pa tudi slovenskim računometnikom dopušlja samonemške „Schekkonto“, „Anzeige zur Ausstellung und Fertigung des Scheks“ potem samonemška pojasnila k temu in tiskane naslove na kuvertih za odgovor. Občinski urad Kokarje, ki je pred kratkim pristopil k poštnemu čekovnemu prometu, je vse te tiskovine vrnil imenovanemu uradu, ki jih je vse prestavil na slovenski jezik izvzemši „Schekkonto“. To dokazuje, da slovenski računometniki niso doslej zahtevali izključno slovenskih tiskovin, sicer bi jih bili na Dunaju založili, kajti tam se morajo ozirati na pravice slovenskega jezika, če jih le kdo zahteva.

C. kr. poštna hranilnica je naznanila občini Kokarje, da ona dopisuje s svojimi računometniki v njihovem jeziku in da temu primerno izdava tudi vse tiskovine in vzorce v njihovem jeziku, le „Schekkonto“ je za vse računometnike nemški.

Iz tega sledi, da slovenski računometniki niso doslej zahtevali te svoje jezikovne pravice. Ker ni nobenega razloga, zakaj bi se „Schekkonto“ ne izdaval v slovenskem jeziku, mora c. kr. poštna hranilnica tudi tej zahtevi ustreči.

Slovenski računometniki naj torej blagovolijo od ravnateljstva ces. kr. poštne hranilnice na Dunaju zahtevati slovensko besedilo na vsaki tiskovini v vsakem spisu kakor tudi na vsakem ovitku.

Samemu sebi in svojemu jeziku bomo le tedaj pridobili veljavo in pravico, če se bomo za njo v vsaki navidezno tudi najmanjši zadevi potegovali.

Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem.

— **Podružnica Ciril in Metode** družbe za gornjeradgonski okraj nam naznanja, da se vrši njen redni občni zbor dne 6. septembra t. l. ob 6. uri zvečer v prostorih g. L. Kürbaša, gostilničarja v Gornji Radgoni, ne pa ob 4. uri popoldne, kakor se je to pomotoma že poročalo.

Druge slovenske dežele.

— **Premog** sta izsledila dva posestnika v vaseh Kušelj in Kušljec, občine Kostel na kranjsko-hrvatski meji. Žila je baje precej zdatna.

— **Stavka na kranjskih papirnicah** še vedno traja. Ni mnogo upanja, da bi se za delavstvo ugodno končala. Delavci bodo trpeli, klerikalci pa, ki sa delavstvo zapeljali k stavki, si bodo po stari navadi umili roke: Mi smo nedolžni.

— **Velikansko gobo** sta našla dva šolarja bl. Št. Vida na Kranjskem. Bila je nad 1 meter široka in 19 centimetrov visoka.

— **Odkritje nagrobnika in spominske plošče Simona Gregorčiča.** „Osrednji odbor za Gregorčičev spomenik“ je sklenil, da se praznuje dne 6. septembra 1908 odkritje nagrobnika „tam gori pri Sv. Lovrenci“ pod sivim Krnom in spominske plošče na Vrsnem, odkritje skromnega znaka hvaležnosti slovenskega naroda napram geniju velikega pesnika. Nagrobnik in spominska plošča sta delo slovenskega umetnika Bitežnika v Gorici, omogočila pa je to delo požrtvovalnost čestilcev Gregorčičeve Muze. Slovesnost se bo vršila v skromnem slogu, in sicer po sledečem vspredu: Po maši v cerkvi sv. Lovrenca se razkrije **ob 11. uri** predpoldne **nagrobnik**, ob **dveh** popoldne pa **spominska plošča** na Vrsnem. Na obeh krajih bode kratek slavnostni govor in pevci zapojejo nekaj Gregorčičevih pesmi. K tej slavnosti so vabljeni vsi čestilci našega „soškega slavca“. **Prvotno določena ura se je premenila**, da bi lahko prišli k odkritju nagrobnika tudi tisti udeležniki, ki pridejo 6. septembra okoli 7. ure zjutraj po železnici na postajo Sv. Lucija-Tolmin. Po odkritju nagrobnika bo na Libušnjem kratek odmor, kjer se dobijo vsaj mrzle jedi; primernejša kraja za obed sta prijazna trga Tolmin in Kobarid.

— **Potresni sunek** so čutili minul četrtek na Reki. Trajal je 3 sekunde. Škode ni napravil.

— **Ponarejeni stokronski bankovci** krožijo po Trstu. Razločujejo se od pravih po tem, da na madžarski strani nimajo spodnje obrobne črte od desne strani proti sredini.

— **Mesto slov. kmet. potovaln. učitelja** je razpisano za goriški okraj s sedežem v Gorici. (Delokrog ne obsega občin na trnovski visoki planoti).

— **Krst brez duhovnika.** V Drenovi pri Reki je škof premenil dosed. župnika. Župljani pa nočejo priznati onega, katerega jim je sedaj škof nanovo poslal. Zato se je izvršil minul teden pred cerkvijo „civilen“ krst: mesto duhovnika je krščeval nek starec v navzočnosti 4 prič.

— **Modras je pičil** pri voj. vajah na Krasu kadeta 16. pešpolka Gustava Kaiserja v desno roko. Prepeljali so ga v Trst.

— **Trdno spanje.** Pretekli teden sta skočila pri Sv. Luciji na Primorskem dva voza s tira. Sunek je bil tolik, da so se odbili „odbijači“. V jednom vozu se je vozil nek goriški trgovec in je tako trdno spal, da se ni prav nič zbudil navzlic sunku in ropotu.

— **Velika nesreča na železnici.** Na progi Zagreb-Varaždin med postajama Trgovišče in Pušča Bistra je skočil vlak s tira; trideset je ranjenih, 3 mrtvi.

— **Občni zbor „Prosvete“ akad. fer. društva** bode dne 5. kimovca t. l. ob 8. uri zvečer v hotelu „Ilirija“ v Ljubljani in ne 8. kimovca, kakor smo pomotoma zadnjič poročali.

— **Starešinski sestanek** narodno radikalnega dijaštva bode dne 5. kimovca t. l. (in ne 4. kimovca) ob 5. uri pop. v prostorih „Prosvete“ v Ljubljani, „Mestni dom“.

Dopisi.

Iz Družmirja. Kdor količakaj pozna naše razmere, se mora z nami veseliti, da smo že toliko napredovali, da se je pri nas ustanovila slovenska požarna bramba. Vkljub spletkam in grožnjam nemških zagrizencev na vseh koncih prekrasne Šaleške doline, dviga ponosno svojo glavo naša požarna bramba, ki si ne da vsiljevati tujih šeg in tujega jezika. Načelniku in na-

mestniku gre za to zasluga, ker se nista ustrašila ne truda ne gmotnih žrtev. Kot brambovci so pristopili vsi vaščani, posestniki in mladeniči, tako da šteje društvo nad 36 delujočih članov, ki se trdno zavedajo svoje slovenske narodnosti in vedo, da ne morejo drugega kot Slovenci biti. To so tudi s tem pokazali, da so si izvolili slovenski poveljni jezik. Če morda kdo misli, da je le nemščina primerna za gasilska društva, se pač hudo moti, to smo videli na cesarjev rojstni dan; v lepi upravi, ponosno in popolnoma po vojaško so prikorakali pod slovenskim poveljstvom do cerkve, tam so dostojno skazali čast svojim šostanjskim nemškim kolegom.

Načelnik naše požarne brambe je šostanjskanom povedal, da požarna bramba ni politična ampak obče koristna humanitarna naprava. Po tem načelu smo osnovali tudi svoje gasilno društvo sebi v ponos, bližnjemu v pomoč in upam, da bomo složno branili v nesreči imetje bližnjika brez obzira na narodnost.

Stara navada je že, da se nepoklicani kaj radi mešajo v posle novih društev. Tako nekdo v svojih dopisih čisto po nepotrebnem neke darovatelje hvali, v drugih pa zopet napada. Dopisnik takih novosti naj bo prepričan, da bomo brez take pomoči, kakor je njegova, boljše shajali, naj nas le pri miru pusti. Družmirčani so že od nekdaj znani, da so v vsakem slučaju nesreče prvi na mestu ter neutrudljivi in vstrajni, ter da eden kot drugi brez pomislekov žrtvuje celo svoje življenje, če je treba rešiti življenje svojega bližnjika. Kot organizirani ognjegasci bodo te svoje dobre lastnosti še bolj usovršili.

Dne 16. t. m. po noči razsajal je hud vihar, brez vsakega povelja stali so naši brambovci pripravljeni vsak na svojem domu, nekateri tudi pri brizgalni, upreženo je bilo več parov konj, tako da bi bili takoj gotovi, ako bi se bila zgodila kje kaka nesreča. S tem so pokazali, da hočejo braniti čast svojega slovenskega društva, kakor imetje bližnjika.

Kakor se čuje, si nameravajo postaviti še letos svoj gasilni dom, in kupiti novo brizgalno, v ta namen bodo darovali razni posestniki drevesa in vožnje, pa vkljub temu bode treba še precej gotovega denarja, zato prosimo vse rodoljube, posebno pa premožnejše, da društvu pošljajo svoje prispevke, da si bode moglo postaviti svoj dom. Vsak dar se bode hvaležno sprejel in svoječasno objavil.

Prijatelj požarne brambe.

Iz Rogatca. Pač lahko rečemo, da v nobenem kraju na Spodnjem Štajerskem ne gospodarijo nemškutarji tako brezobzirno in brezskrbno kakor v Rogatcu. Živ krst se ne briga tukaj za krivice, ki se gode slovenskemu, žalibog tako zaslepljenemu ljudstvu. Ni se torej treba čuditi, da je ljudstvo rogaškega kraja že daleč okoli po Slovenskem znano radi svoje nezavednosti. In kaj je temu krivo? V prvi vrsti je temu kriva rogaška nemška šola. (Slovensko šolo so namreč postavili pred nekaj leti v Gaberje, kake pol ure izven trga, da si na ta način trg lažje ohrani svoj nemški značaj.) Odkar so tukaj nastavljeni mladi učitelji, ki so še kar vroči „privandrali“ iz učiteljišča, so se razmere zelo spremenile. Tesno postane človeku pri srcu, ki se je informiral nekoliko, kako se tukaj goji nemščina in kako se takorekoč z vso silo trga mladina od vsega, kar je slovenskega. Ni še dolgo od tega (morda je še to sedaj v navadi), da so se otroci, katerih je več kot polovica slovenskih starišev, pozdravljali v šoli s „Heil“. Bog ne daj, da bi slišal učitelj

kako slovensko besedico iz ust kakega slovenskega otroka, tedaj je že po njem. Zanimivo je, kako se slovenski otroci uče svojega materinega jezika. Slovenščina se poučuje celi dve uri na teden in sicer tako, da čitajo učenci drug za drugim vsak nekaj stavkov. Učitelj pa, od katerega že lahko pričakuješ, koliko da se je naučil slovenščine, se seveda ne briga za to popolnoma nič in ako mu postane pri tem dolgčas, pa pusti vse skupaj in se ne briga za nič. Lahko si mislimo, koliko se naučijo otroci v taki slovenski uri in pod takim nadzorstvom. Tudi šolar-ska maša se je letos opustila, ker tukajšnji g. dekan ni dovoil, da bi se tudi v cerkvi nemški pelo, kakor so si želeli ti vzgojitelji mladine. In vse to trpe stariši otrok in kako dobro se že zdi nekaterim, da pošiljajo otroke v to mučilnico, meneč, tukaj se bodo naučili „Bog si ga vedi kaj vse“. Pri večini otrok pa se vidi pozneje, da se naučijo sicer nekoliko lomiti nemščino, v materinem jeziku se pa ne nauče toliko, da bi znali pozneje starišem napisati kako slovensko pismo, temveč je napišejo v taki nemščini, katero potem z združenimi močmi vseh bolj „študiranih“ sosedov prestavijo na slovensko. Pripomniti je treba, da je že nekoliko znan tisti učitelj, ki bi najraje vse Slovence požrl. Da je že enkrat v neki gostilni hrvatske Ciril-Methodove vžgalice zakadil pod mizo in zahteval „Südmärkinių“, že tudi vemo. Vse smo si zapomnili.

Dovolj, kar se tiče šole, pogledjmo si še nekoliko po trgu! Tujec, ki pride v Rogatec, bi mislil na prvi pogled, da je prišel kam v nemški „raj“, ker vidi povsod samonemške napise razven jednega, ki se glasi: „Zapor za pse“, kar so prestavili Rogatčani za „Hundekontumaz“. Pardon! tudi slovenska posojilnica in hranilnica ima slovenski napis. Na tem pa, dragi ptujec, lahko vidiš, kako olikani so ti nemškutarji; kajti napis je zamazan s cestnim blatom. Nalašč noče posojilnica očistiti tega napisa, akoravno se je to že želelo od nemške strani, kajti blato na tem slovenskem napisu je merilo nemško-rogaške kulture.

Gostilne ni nobene slovenske in ako bi rad čital kak časopis, postrežejo ti takoj z „Grazer Tagblatt“, „Deutsche

Wacht“ in s „Štajercem“, ki je v tukajšnjem kraju tako priljubljen.

Žalostne so te razmere, zato apeliramo na celo slovensko javnost, naj obrne svojo pozornost na rogaški okraj, ki je še brez voditelja in organizatorja nezavedne in zato tudi politično brezpravne slovenske mase.

Slovenskim starišem!

Največji greh, da, zločin store stariši gledé svojih otrok, če jih pošiljajo v tujo šolo, katere pončevalni jezik je drugi, kot sladka materinska beseda.

— **Slovensko dete mora v slovensko šolo!** V drugi šoli umre slovensko dete duševno, postane npravno in narodno topo in se ničesar ne nauči: niti tujega jezika, niti materinega; tudi življenske vede si ne pridobi; ne razume tega, kar ga uči učitelj. Uspešna odgoja je mogoča samo na podlagi materinskega jezika.

Svetovne vesti.

— **Javno gospodarstvo na Ogrskem.** Veliko pozornost je vzbudil najnovejši dokaz kurupcije v ogrskih uradih. Okolo Blatnega jezera bodo zidali železnico. Glavno dodajo gramoza za gradnjo železnice je oddala vlada kamenolomu v Polgarden. Tvrdka je dobila naročbo dodati 900.000 met. stotov gramoza po 950 K za 100 kg. Nek kamenolom v bližini Budimpešte je bil pa ponudil gramoz boljše kvalitete po 6 K za 100 kg. Lastnik polgarskega kamenoloma je poslanec grof Batthiany, član ustavne stranke. Gosp. poslanec bo s pomočjo vlade „zaslužil“ nad 3 milijone kron več kakor bi bil zaslužil lastnik kamenoloma pri Budimpešti; ta pa, seveda, ni poslanec. Naj pa še kdo reče, da politika nič ne nese.

— **Proti cesarski zastavi** je demonstriralo italjansko prebivalstvo v vasi San Alessandro ob gardskem jezeru na južnem Tirolskem. Zastava je bila razobešena ob priliki cesarjevega godu na obč. poslopju. Župan je moral črno-rmeno zastavo odstraniti in razobesiti narodno italjansko.

— **Macedonski vstaši.** Do 17. avg. je skupno odložilo orožje v Macedoniji 810 bolgarskih, 496 grških, 108 srbskih, 7 rumunskih in 1299 albauskih vstašev. Sedaj se bo nesrečna dežela vendar sčasoma pomirila in bodo mogli prebivalci mirno izvrševati svoje posle.

— **Pazite na gobe.** Iz Galicije se poroča, da je umrlo v treh rodbinah 18 oseb vsled zavživanja strupenih gob

L. Genija The Royal Wonder Bio

(The greatest Bio-Theater of the world.)

V torek 1. in v sredo 2. sept. velika predstava

Lasten orjaški šotor za 2000 oseb.

Najodličnejše in najmodernejše podjetje te vrste, odgovarjajoče najnovejšemu času. — Lastna električna centrala (25 konjskih moči). — Koncertna godba 20 mož. —

Vsake dva dni nov spored.

Izvlaček iz sporeda: Potovanje po severnih deželah. Bio-Varieté umetniške točke. Zvest konj, dramatičen prizor v več slikah. Beneški pak, zgodovinska drama. Raznovrstne šaljive točke Metulj, kolorirano. Gozdni bog, kolorirano. Izvlaček iz sporeda za četrtek 3. in 4. septembra: Indija. Izlet na otoka Borneo in Java. Bio-Varieté umetniške točke. Mikavno! Senzacijsko! Boj življenja. Dramatična predstava v 15 slikah. Vendetta, krvno maščevanje Sicilijancev, kolorirano. Razne šaljive točke. 20.000 milj pod morjem. Krasnobarvni igrokaz po Julij Verneju.

V nedeljo nov spored „Amerika“ itd.

Vsak dan velika predstava ob 8. uri zvečer. — Vsaka predstava traja 2½ uri. — Samo dostojen, znanstven in šaljiv spored. — Izvirni posnetki iz vseh delov sveta.

CENE: Loža za 4 osebe 6 K. — Fotelj I K 60 vin. — I. prostor I K 20 vin. — II. prostor 80 vin. — III. prostor 60 vin. — IV. prostor 40 vin. Otroci plačajo ob delavnikih polovico. Vojakl od narednika nazaj plačajo polovico.

M. Gavrič, poslovodja.

L. Géni, ravnatelj in lastnik.

Vse podrobnejše dnevni lepaki.

— Kobilice so napravile letos ogromno škodo po Bosni. Kar ni vzela suša so požrle kobilice: pustile so gola polja in travnike. Bile so različne velikosti: drobne in suhe ko muhe pa tudi debele kot kobilice so bile med njimi

— Hudo točo so imeli v adiški dolini na južnem Tirolskem. Naredila je veliko škode po sadonosnikih in vinogradih.

Loterijske številke.

Trst, 29. avgusta 1908: 9, 82, 76, 35, 61.
Linc, " " " 67, 4, 8, 36, 38.

Naročajte plačilne listke
dr. sv. Cirila in Metoda.

Hišo v Mariboru

proda gospa Trendl, Bankalarig. 9. dvonadstropno s 15 atanovanji, prosto 9 let davka, nasproti koroškemu kolodvoru, s prodajalno in pritlično hišo s 3 stanovanji, velikimi kletmi, sadonosnikom, vrtom in stavbenim zemljiščem, vse najboljše ohranjeno — pod ugodnimi pogoji radi soprogove smrti. — Kupne ponudbe na njeni naslov. 482 3-1

Sprejme se

učenec in trgovski pomočnik

pri

Jos. Errathu v Mokronogu,
Dolenjsko. 481 10-1

2 dijaka

iz boljše hiše se sprejmeta na hrano in stanovanje. — Pojasnila daje M. Fröhlich, trgovina s kapami, Graška cesta šte. 5. 483 2-1

Eden ali dva

dijaka

se sprejmeta iz boljših rodbin na stanovanje in hrano v Mariboru. Naslov se izve v uredništvu „Domovine“. 480 3-1

Dijaki

se sprejmejo iz boljše hiše z vso oskrbo. — Več pove upravništvo „Domovine“ v Celju. 484 2-1

Več dobrih

tesarjev

sprejme takoj v stalno delo

Vinko Kukovec
tesarski mojster v Celju-Lava.

Sprejme se takoj
dobra moč

proti dobri plači. Kje
pove uredništvo „Domovine“. 477 3-2

Grajsčina Gornje Trušnje pri
Velikovecu na Koroškem išče
v gospodarstvu ter v lesni stroki
sploh dobro izvežbanega

oskrbnika

sameca, z kaveljo, veččega slovensko-nemške korespondence ter jednostavnega knjigovodstva. 475 2-2

Naprodaj

je radi pomanjkanja prostora
dobro ohranjen

glasovir

Več se izve pri Janezu
Žurman, pos., Sv. Trojica
pri Slatini. 476 2-2

Dražbeni oklic.

Na zahtevanje Posojilnice v Celju
se proda dne

5. septembra 1908

dopoldne ob pol 11. uri pri c. kr. okrajni sodnji v Celju odd. III. posestvo v Košnici tik Celja ob okrajni cesti, obstoječe iz hiše, hleva, gospodarskih poslopij, 16 oralov host, 18 oralov njiv in travnikov, vse pod jako ugodnimi pogoji. Posestvo je cenjeno skupno na 20.896 K 43 vin. in pritikline na 595 K 20 vin. Najmanjši ponudek znaša 10.745 K 82 vin., pod tem zneskom se ne proda. 468 3-3

Oddaja stavbe

nadzidanja jednega nadstropja na šol. ko poslopje na Gorici.

Ustmena zmanjševalna dražba se bo vršila v **ponedeljek, dne 14. kimovca 1908 ob 1. popoldne v šolskem poslopju na Gorici.**

Stavba se bo le enemu glavnemu podjetniku oddala.

Izključna cena znaša 19.000 K.

Stavbeni operat, sestoječ iz stavbenih načrtov, stroškovnika, stavbenega dovoljenja in stavbenih pogojev je vpogled razpoložen v šolski pisarni na Gorici in pri okrajnem šolskem svetu (okrajno glavarstvo) v Celju.

Vsak dražbenik mora pred pričetkom dražbe položiti varščino v znesku po 1900 K.

Krajni šolski svet na Gorici,

dne 21. avgusta 1908.

471 3-3

Načelnik: **Josip Praznik.**

Savinski liker

preiskan in
preizkušen
na ces. kr.
poljedeljskem
preizkuševališču
na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in
gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni
napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KYEDER Žalec v Savinski
dolini, Stajersko.

13 130—92

Iščem v najem velike prodajalniške prostore

v sredini Celja, na prometnem mestu.

ev. poleg tudi tri sobe za stanovanje.

Ponudbe na upravništvo „Domovine“.

478 2-2

54 53

**Moderno sukneno, volno svilen in perilno
blago radi prevelike zaloge odslej po iz-
nenadno znižanih cenah priporoča tvrdka**

Karol Vanič ✻ Celje ✻ Narodni dom